

SELETUSKIRI
maaelumistri määruse „Kalapüügi- või vesiviljelustoodete tootja või töötaja praktikatoetus” eelnõu juurde

1. Sissejuhatus

Määrus kehtestatakse kalandusturu korraldamise seaduse § 48 lõike 2 alusel. Määrusega kehtestatakse kalapüügi- või vesiviljelustoodete tootjale või töötajale antava praktikatoetuse (edaspidi ka *toetus*) andmise ja kasutamise tingimused ning kord.

Määruse eelnõu väljatöötamise vajadus tuleneb põllumajandusministri 5. veebruari 2015. a määrusest nr 12 „2015. aastal antava kalamajandusliku riigiabi, kalamajandusliku vähese tähtsusega abi ning muu kalamajandusliku abi liigid”, mille kohaselt kuulub 2015. aastal kalandusturu korraldamiseks antava muu kalamajandusliku abi hulka kalapüügi- või vesiviljelustoodete tootja või töötaja praktikatoetus. Nimetatud toetus ei ole riigiabi ega vähese tähtsusega abi ning Rahandusministeeriumi peetavasse riigiabi ja vähese tähtsusega abi registrisse seda ei kanta.

Eelnõu ja seletuskirja koostas Põllumajandusministeeriumi kalamajandusosakonna turukorralduse ja kaubanduse büroo peaspetsialist Maarja Purik (625 6223), juriidilise ekspertiisi eelnõule tegi õigusosakonna peaspetsialist Karina Torop (625 6127) ning keeleliselt toimetab eelnõu õigusosakonna peaspetsialist Laura Ojava (tel 625 6523).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu § 2 sätestab toetatavad tegevused ja abikõlblikud kulud.

Eelnõu § 2 lõige 1 sätestab kalandusega seonduvate erialade loetelu, mille omandamisel toetust antakse. Toetust antakse kutsekeskhariduse, kutseseaduses kehtestatud kvalifikatsiooniraamistiku teise kuni viienda taseme kutsehariduse või kõrghariduse omandamiseks kalapüügi- või vesiviljelustoodete tootmise või töötlemise ettevõttes läbi viidud praktika juhendamise ja korraldamise eest järgmistel erialadel:

- 1) kalanduse tehnoloogiate majandamine ja juhtimine;
- 2) kalakasvatus;
- 3) kalakasvataja;
- 4) kalandus ja vesiviljelus;
- 5) 500-se ja suurema kogumahutavusega laeva vahitüürimees;
- 6) siseveelaeva laevajuht;
- 7) 750-kilovattise ja suurema peamasina efektiivse koguvõimsusega mootorlaeva vahimehaanik;
- 8) vanemmadrus;
- 9) laevamotorist;
- 10) laevaelektrik;
- 11) toidutehnika ja tootearendus.

Kalandusega seotud erialasid õpetatakse neljas kutsekesk- või kõrgkoolis, milleks on Eesti Maaülikool, Tallinna Tehnikaülikooli (edaspidi *TTÜ*) Eesti Mereakadeemia, Eesti Merekool ja Järvamaa Kutsehariduskeskus. Nimetatud erialad on otseselt seotud kalapüügi- või vesiviljelustoodete tootmise või töötlemisega. Kalapüügi- ja vesiviljelustoodete töötlemisega on seotud TTÜ toidutehnika ja tootearenduse eriala. Varasematel aastatel seda eriala loetelus polnud, kuid kuna kalatoodete töötlemissektorist on kurdetud tehnoloogide vähesust ja

olemasolevate tehnoloogide pensionile siirdumist, siis on oluline laiendada nende õppeasutuste ringi, kus toidukäitlemise tehnoloogia alast haridust antakse. Kõnealuse eriala loetellu lisamisele annab kaalu asjaolu, et TTÜ Eesti Mereakadeemia kalakäitlemise tehnoloogia erialal ei valmistata ette piisaval hulgal tehnolooge.

Eelnõu § 2 lõige 2 sätestab abikõlblikud kulud, milleks on kulud, mis on tekkinud kalapüügi- või vesiviljelustoodete tootjal või töötlejal oma ettevõttes läbi viidud praktika juhendamise ja korraldamise tõttu. Kuna praktikantide juhendamine ning väljaõpetamine on väga ajamahukas, siis peab ettevõtte leidma selleks võimaluse. Võimalik, et praktikaperioodiks tuleb palgata lisatööjõudu või tasustada praktika juhendajat tehtud ületundide eest. Samuti võib praktikantide lubamine ettevõttesse kaasa tuua ootamatuid kulusi, kas seoses materjalide (nt tööriistad) või toodanguga (nt praaktoodang). Selleks, et ettevõtjatel säiliks tahe oma ettevõttesse õpilasi praktikale võtta, on tähtis hüvitada neile lisakulud, mis kaasnevad praktikantide juhendamise ning ettevõtte töökorralduse muutmisega.

Eelnõu § 3 sätestab toetuse määra ja maksimaalse suuruse.

Eelnõu § 3 lõige 1 sätestab, et taotlejale antava toetuse maksimaalne suurus on kuni neljakordne Vabariigi Valitsuse kehtestatud kuutasu alammäär ühe praktikandi kohta. 1. jaanuarist 2015. aastal on kuutasu alammääraks täistööajaga töötamise korral 390 eurot, neljakordne kuutasu alammäär on seega 1560 eurot. Toetuse maksimaalne suurus neljakordse kuutasu alammäära näol kehtestati eelmisel perioodil 2006. aastal ning see on püsinud kuni 2014. aastani muutumatuna – sektori esindajate tagasisidest on selgunud, et nad peavad seda piisavaks.

Eelnõu § 3 lõige 2 sätestab, et toetuse maksimaalse suuruse piires ning lähtudes toetuseks ettenähtud rahasumma suurusest, nõuetekohaste taotluste järgsest praktikantide arvust ja praktika kestusest, otsustab maaeluminister eelarveaastal antava toetuse määra käskkirjaga. Käskkirja kehtestamisele eelneb põhjalik analüüs, milles võetakse arvesse taotlejate esitatud andmed ning eelarve vahendid. Erisust taotlejate vahel ei tehta, kõigile kehtib üks määr.

Eelnõu § 4 sätestab toetuse saamiseks esitatavad nõuded.

Eelnõu § 4 lõige 1 sätestab toetuse taotleja, kelleks on kalapüügi- või vesiviljelustoodete tootja või töötleja (edaspidi koos *taotleja*), kes korraldab oma ettevõttes kalandusega seonduval erialal õppiva õpilase või üliõpilase (edaspidi koos *praktikant*) praktikat. Määruse väljatöötamisel on silmas peetud, et toetuse taotlejaks on ettevõtja, kelle üheks tegevusvaldkonnaks on kalapüügi- või vesiviljelustoodete tootmine või töötlemine eesmärgiga need turustada, ning nende toodete tootmine kajastub ettevõtte bilansis. Viimastel aastatel on taotlejate hulgas ülekaalus vesiviljelusega tegelevad ettevõtjad, kalapüügi- ja töötlemisettevõtjatel on praktikantide võtmine osutunud võimatuks, kuna paljud püügierialadel õppijad suunduvad praktikale reisilaevadele. Teiseks oluliseks püügipraktikantide vähesuse põhjuseks on sellel erialal õppijate vähene arv. Vesiviljeluse eriala on märksa populaarsem, Eesti Maaülikool planeerib lähiajal hakata pakkuma eraldi bakalaureuseõpet vesiviljeluse erialal; praegu saab kõnealust kalakasvatuse tasemeõpet loomakasvatuse erialal õppides kõrvalainena.

Eelnõu § 4 lõige 2 sätestab osaliselt hüvitatava praktika perioodi, mille alguskuupäev ei ole varasem kui taotluse esitamise aastale eelnenud aasta 1. september ega hilisem kui taotluse esitamise aasta 30. november ning mille kestus ei ületa õppekavas määratud ajavahemikku. Selline periood sobib kalandussektorile seepärast, et kalapüük on hooajalise iseloomuga, suvel praktiliselt kalapüüki ei toimu, enamik püügipraktikatest viiakse läbi sügisel või kevadel. Vesiviljeluses on seevastu põhiline praktikaperiood suvel.

Eelnõu § 4 lõige 3 sätestab nõude, et toetust võib taotleda sellise praktika kulude osaliseks hüvitamiseks, mille korraldamise kohta on enne praktika algust õppeasutuse, praktikandi või tema seadusliku esindaja ja praktikat läbiviiva isiku vahel sõlmitud kirjalik leping, milles on

kokku lepitud praktika toimumise täpsemas korralduses ning praktikalepingu poolte õigustes ja kohustustes. Kõnealusel kolmepoolses lepingus peavad olema sätestatud praktikantide või nende esindajate nimed, praktika kestus, praktika eesmärk jm teave, mis aitab täpselt kindlaks määrata praktika korraldamise ja läbiviimise konkreetses ettevõttes. Eelmise perioodi praktikatoetuse määruses oli säte, mis kohustas koole sõlmima kolmepoolseid lepinguid vastavalt kutseõppeasutuse seaduse § 30 lõikele 3. Kuna seda sätet saab kohaldada vaid kutsekoolidele, siis muudeti käesolevas eelnõus see nõue ära. Eelnõu kohaselt ei pea kirjalikku lepingut sõlmima vaid kutseõppeasutuse seaduse sätete kohaselt. Koolid võivad juhendada eelnimetatud seaduses nimetatud lepingust, peamise tingimusena kirjaliku lepingu sõlmimisel peab olema kokku lepitud praktika korralduses ning poolte õigustes ja kohustustes.

Eelnõu § 4 lõige 4 sätestab nõuded toetuse taotlejale. Toetuse saamiseks peab taotleja vastama järgmistele nõuetele:

- 1) taotlejal või tema ettevõtte töötajal, kes praktikanti juhendab (edaspidi *praktika juhendaja*), on erialane ettevalmistus ja ta on töötanud kalapüügi- ja vesiviljelustoodete tootmise või töötlemise alal vähemalt viimased kolm aastat, millest viimase aasta ettevõttes, kus praktika läbi viiakse;
- 2) praktika juhendaja juhendab samal ajal kuni kaht praktikanti;
- 3) taotleja on sõlminud õppeasutuse ja praktikandiga praktika läbiviimiseks lepingu.

Võrreldes eelmise perioodi praktikatoetuse määrusega muudeti selles eelnõus praktika juhendaja töötamise perioodi viielt aastalt kolmele. Taotluste menetlemisel on Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Ametil (edaspidi *PRIA*) ette tulnud, et praktika juhendajal ei ole veel viieaastast staaži ette näidata. See tuleneb sellest, et aastatel 2007–2013 toetati Euroopa Kalandusfondist uute vesiviljelusettevõtjate toetamist ning seetõttu tuli sektorisse palju uusi ettevõtjaid. Alandades tööstaaži nõuet viielt aastalt kolmele, võimaldatakse ka uutel sektorisse tulijatel toetust taotleda.

Eelnõu § 5 sätestab toetuse taotlemise korra ja tähtajad.

Eelnõu § 5 lõige 1 sätestab toetuse taotlemiseks vajalike dokumentide esitamise *PRIA*-le. Taotlus ning muud nõutavad dokumendid (edaspidi koos *taotlus*) tuleb esitada selleks ettenähtud tähtajal. Toetuse taotluse esitamise tähtaja määrab *PRIA* ning teatab selle ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded.

Eelnõu § 5 lõige 2 sätestab toetuse saamiseks vajalike dokumentide loetelu, nendeks on:

- 1) lisas 1 esitatud nõuetele vastav taotlus;
- 2) praktika juhendaja erialast ettevalmistust tõendava diplomi või tunnistuse koopia;
- 3) taotluse esitamise aastale eelnenud viimase kolme aasta kohta praktika juhendaja töölepingu või tööraamatu koopia või selle väljavõte või kalapüügi- ja vesiviljelustoodete tootmise või töötlemise alal füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemist tõendava dokumendi koopia;
- 4) õppeasutuse kinnitatud § 4 lõikes 3 nimetatud lepingu koopia;
- 5) lisas 2 esitatud nõuetele vastav praktika korraldamise aruanne, kui praktika on läbi viidud enne taotluse esitamist.

Eelnõu § 5 lõige 3 sätestab praktika korraldamise aruande esitamise korra nende praktikate puhul, mille läbiviimist ei ole alustatud või mille läbiviimine ei ole taotluse esitamise päevaks lõppenud. Selleks tuleb pärast praktika lõppu esitada iga praktikandi kohta lisas 2 esitatud nõuetele vastav praktika korraldamise aruanne.

Eelnõu § 5 lõige 4 sätestab tähtaja, mille jooksul tuleb praktika korraldamise aruanne *PRIA*-le esitada – selleks on 20 tööpäeva praktika lõppemisest arvates.

Eelnõu § 6 sätestab taotluse menetlemise ja maksmise tingimused ning korra.

Eelnõu § 6 lõige 1 sätestab perioodi, mille jooksul PRIA vaatab taotluse läbi ning kontrollib taotluses esitatud andmete õigsust ning otsustab taotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise. Selleks perioodiks on 45 tööpäeva taotluse saamisest arvates.

Eelnõu § 6 lõige 2 sätestab õigusliku aluse, mille alusel jäetakse taotlus rahuldamata – selleks on kalandusturu korraldamise seaduse § 48 lõige 5.

Eelnõu § 6 lõike 3 kohaselt arvutab PRIA taotlejale makstava toetuse suuruse, arvestades ettenähtud toetuse määra, praktikantide arvu ja praktika kestust.

Eelnõu § 6 lõige 4 sätestab toetuse määramise sellise praktika kulude osaliseks hüvitamiseks, mis on läbi viidud enne toetuse taotluse esitamist ning mille kohta on PRIA-le koos taotlusega esitatud praktika korraldamise aruanne – sel juhul maksab PRIA kogu toetuse korraga taotleja märgitud arvelduskontole. PRIA ei maksa toetust varem kui kümnendal tööpäeval toetuse määramise otsuse tegemisest arvates.

Eelnõu § 6 lõige 5 sätestab toetuse määramise sellise praktika kulude osaliseks hüvitamiseks, mis lõpeb pärast toetuse määramise otsuse tegemist – sel juhul võib PRIA maksta kogu toetuse korraga taotleja märgitud arvelduskontole, kui praktika korraldamise aruanne esitatakse PRIA-le üheksa tööpäeva jooksul toetuse määramise otsuse tegemisest arvates. PRIA ei maksa toetust varem kui kümnendal tööpäeval toetuse määramise otsuse tegemisest arvates.

Eelnõu § 6 lõige 6 sätestab olukorra, kus praktika kestus on taotluses esitatuga võrreldes lühenenud – sel juhul vähendab PRIA toetuse suurust, arvestades praktika tegelikku kestust.

Eelnõu § 7 sätestab dokumentide säilitamise perioodi. PRIA säilitab esitatud taotlusi ja nendes esitatud andmeid tõendavaid dokumente kümme aastat toetuse maksmisest arvates.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu on kooskõlas Euroopa Liidu õigusaktidega. Toetust ei käsitata riigiabina.

4. Määruse mõjud

Määruse jõustumine annab kalapüügi- ja vesiviljelustoodete tootjale või töötlejale võimaluse taotleda 2015. aastal praktikatoetust. Praktikatoetust oli kalapüügi- ja vesiviljelustoodete tootjal ja töötlejal võimalik taotleda ka aastatel 2006–2014. Uue kalandusturu korraldamise seaduse jõustumisega kaasnes vajadus uue praktikatoetuse määramise järele. Praktikantide võtmisega seonduvate kulude osaline hüvitamine soodustab praktikantide aktiivsemat kaasamist kalapüügi- või vesiviljelustoodete tootmisesse või töötlemisesse. Kalandussektori tööhõive uuringu kohaselt töötavad selles sektoris suhteliselt eakad töötajad ning vajadus kvalifitseeritud noorema tööjõu järele on suur. Võrreldes eelmise perioodi praktikatoetuse määramisega on muudatused toimunud erialade loetelus: uute erialadena on lisandunud Järvamaa Kutsehariduskeskuse kalakasvataja eriala, TTÜ toidutehnika ja tootearenduse eriala ning TTÜ Mereakadeemia kalapüügi- ja käitlemise tehnoloogia eriala. Mõningaid korrektiive on tehtud Eesti Merekooli õppekavades, mille tulemusena on peamiselt muutunud erialade nimetused. Samuti on muutunud praktika juhendajale esitatav nõue, mille kohaselt peab ta olema kalapüügi- ja vesiviljelustoodete tootmise või töötlemise alal töötanud vähemalt kolm aastat (varasem nõue oli viis aastat).

5. Määruse rakendamise seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

2015. aastal kalandusturu korraldamiseks antava kalamajandusliku vähese tähtsusega abi ning muu kalamajandusliku abi andmiseks vajalikud kulutused summas 20 000 eurot on ette nähtud 2015. aasta riigieelarve seaduse § 1 osa 6 jao 8 liigi 20 kontos 450. 25. veebruari 2015. aasta põllumajandusministri käskkirjaga nr 38 eraldati toetuseks 15 000 eurot.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitati kooskõlastamiseks Rahandusministeeriumile ning Haridus- ja Teadusministeeriumile. Rahandusministeerium kooskõlastas eelnõu märkusteta, Haridus- ja Teadusministeeriumi esitatud ettepanekutega arvestati osaliselt.

Samuti esitati eelnõu arvamuse avaldamiseks Eesti Maaülikoolile, TTÜ Eesti Mereakadeemiale, Eesti Merekoolile ja Järvamaa Kutsehariduskeskusele, kalapüügi- ja vesiviljelusettevõtjaid esindavatele erialaliitudele ning PRIA-le, kelle ettepanekute ja märkustega on juba eelnõu ettevalmistamisel arvestatud.

(allkirjastatud digitaalselt)

Ants Noot

Kantsler